

Написано от Христо Христов
Вторник, 16 Април 2013 09:05

Много скоро комисията по досиетата ще обяви първото си решение за сътрудниците на ДС сред кредитните длъжници. Това [заяви вчера](#) (15 април 2013 г.) председателят на независимия държавен орган Евтим Костадинов по Би Ти Ви. Той уточни, че решението ще бъде оповестено преди предсрочните парламентарни избори на 12 май 2013 г.

Сайтът desebg.com ви припомня някои по-важни факти от историята на създаването на кредитните длъжници и влизането им като специална категория в закона за досиетата.

Крахът на банковата система при БСП

След 10 ноември 1989 г. започва наръването на частни банки в България. Дотогава съществуват 8 търговски банки, сред които Биохим, Стопанска банка, Балканбанк и други, създадени с решение на Политбюро на ЦК на БКП през 1987 г.

В началото на 1995 г. управлението в България е в ръцете на БСП с правителството на лидера на социалистическата партия, наследничка на БКП, Жан Виденов (с най-много агенти от всички правителства след промените, начело с премиера). Кабинетът му обаче не провежда необходимите икономически реформи. Неуспешен е опитът да поддържа валутен курс при висок бюджетен дефицит. Това довежда до икономическия срив в края на 1996 г. Идва вълна на хиперинфлация от 311 процента, срив на валутния курс и масови фалити на банки.

Проблемите с ликвидността на някои от частните банки се появяват още през 1995 г. БНБ обаче издава редица решения за рефинансирането на голяма част от кредитните институции, заплашени от фалит. Някои и до днес смятат, че крахът на банковата система е предизвикан, за да може кредитните длъжници, получили милиони без обезпечение, да избегнат отговорност.

През 1996 г. една по една банките започват да изпаднат в несъстоятелност. Пред банките се извиват опашки от вложители, които се опитват да си върнат спестяванията. Общата сума на лошите кредити (взети и необслужвани), възлиза на над два трилиона и седемстотин милиарда лева.

Приемането на закона за кредитните длъжници

През 1997 г. по предложение на депутата Александър Каракачанов (Обединение за национално спасение) в 38-то Народно събрание по време на правителството на ОДС с премиер Иван Костов е приет Закона за отмяна на банковата тайна за лица с несъбираеми кредити (виж закона по-долу), станал известен като закона за кредитните милионери. Той документира имената и данните на над три хиляди физически и юридически лица, длъжници на банковата система, фалирана при управлението на правителството на БСП с премиер Жан Виденов (1995-1997).

Законът за кредитните милионери задължава БНБ да изготви списък на нередовните длъжници, което тя прави ([виж списъка тук](#)).

През юли 1999 г. е извършена деноминация на лева и 1000 лв. преди тази година след това се равняват на 1 лв. Общата сума на лошите кредити, която до 1999 г. е над два трилиона и седемстотин милиарда лева, след деноминацията отговаря на над 2,7 млрд. лв.

След приемането на закона за кредитните длъжници, част от тях връщат 547 милиарда недоминирани лева или 547 милиона деноминирани лева ([виж списък на върнатите кредити](#)). Това е около 20 процента от лошите кредити. Според вносителя на закона Александър Каракачанов коло 1400 фирми и лица са участвали във връщането на взети кредити.

Общият брой на раздадените кредити е 10 762, а кредитополучателите – дружества и лица, са 3000. Това означава, че един субект е теглил средно по три кредита без да ги връща. Списъкът обаче показва, че някои дружества са теглили повече от три кредита.

Някои вече познати имена с агентурно минало

Някои от лицата, които са свързани кредитни длъжници и са обект на редица публикации в пресата през втората половина на 90-те години, вече са разкрити като сътрудници на комунистическите тайни служби в качеството им на народни представители или кандидати за ръководни държавни постове.

Такъв например е народният представител от Българския бизнес блок **Георги Агафонов**

В 38-то Народно събрание. Той е собственик на телевизия „7 дни“, която според списъка на кредитните милионери е теглила от банка „Славяни“ два необезпечени кредита за над 380 млн. лв. Интересното в случая, че Агафонов е в управлението на същата банка, която през 1996 г. е поставена от БНБ под особен надзор, а след това изпада в несъстоятелност.

Агафонов беше разкрит официално като сътрудник на ДС от комисията по досиетата при [проверката на народните представители през 2007 г.](#) Той е бил агент „ЗДРАВКОВ“ на Трето управление на ДС (военното контраразузнаване) от 1980 г. Друг подобен случай е с **Христо Смоленов**, също депутат от Българския бизнес блок в 38-то Народно събрание, който според Списъка с кредитните длъжници дължи на Частна земеделска и инвестиционна банка 51,4 млн. лв. Смоленов също беше разкрит от комисията по досиетата при проверката на депутатите през 2007 г. Той е привлечен като агент от Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия през 1982 г. под псевдонима „АНДРЕЙ“.

Банкери с досиета

Като агент на ДС вече беше разкрит от комисията и един от шефовете на банки, които са финансирани необезпечени кредити, а именно [Венцислав Йосифов](#) шеф на Първа частна банка, която също е обявена в несъстоятелност през втората половина на 90-те години.

Негово име изплува при проверката на кандидатите за президенти през есента на 2011 г. Той беше разкрит като агент „ИЛИЕВ“ на Четвърто (икономическо) управление на ДС от 1987 г.

Отделно от тях през лятото на 2009 г. комисията обяви огласи имената на [26 агенти на](#)

бившата Държавна сигурност в БНБ,

някои от които заемат ключови постове точно по време на краха на банковата система през 1996-1997 г. в България. След имената с агентурно минало изпъкват

Тодор Вълчев, Иван Драгневски, Любомир Филипov

– все управители на БНБ в началото на прехода, включително и в годините, когато банките раздават необезпечени кредити и са рефинансирани от БНБ.

Други агенти на ДС в националната банка са Тодор Чавдаров – първи заместник-председател на БНБ и член на нейния Управителен съвет (УС), Пламен Илчев, подуправител на БНБ и член на УС, Стоян Шукеров и Камен Тошков – членове на УС на БНБ, началниците на управления Георги Нешев и Иван Вълков, главният ревизор на БНБ през 1996-1997 г. Кольо Парамов.

Кредитните милионери в закона за досиетата

Кредитните длъжници влизат като специална категория в закона за досиетата, приет през декември 2006 г. по време на правителството на Станишев (БСП) с подкрепата на опозиционните партии извън тройната коалиция.

През февруари 2012 г. комисията по досиетата започва проверката на кредитните милионери, но установява, че в закона е допуснато несъответствие. Председателят на комисията Евтим Костадинов заявява, че независимият държавен орган е задължен от закона да извърши проверка на кредитните длъжници, но липсва разпоредба, която да им дава право да ги огласят публично. Той предлага този проблем да бъде отстранен с поправка в закона. Броени дни след това депутатът Екатерина Михайлова (ДСБ) внася в Народното събрание законопроект, подкрепен от депутати от „Синята коалиция”, с който проблемът да бъде отстранен.

С решение от 26 октомври 2012 г. 41-то Народно събрание прие на второ четене поправка в закона за досиетата, с която на комисията „Костадинов” се дава зелена светлина за публичното оповестяване на агентите сред кредитните длъжници. Поправката е подкрепена от всички парламентарно представени партии.

Вече в продължение на година комисията по досиетата извършва проверки и събира данни, за да установи кои физически лица стоят зад управителните тела на общо над 10 500 юридически дружества, които са в списъка на кредитните милионери. „Някои банки вече ни отговориха, че поради давност архивите са били унищожени, но комисията продължава да търси и събира информация”, разкри Костадинов във вчерашното си телевизионно участие.

ЗАКОН

за отмяна на банковата тайна за лица с несъбираеми кредити

Чл.1. Не са банкова тайна сведенията относно факти и обстоятелства, засягащи авоарите и операциите по сметките и влоговете на физически и юридически лица, получили левови и валутни кредити след 01.01.1987 г. от Търговски банки и Държавна спестовна каса, класифицирани като несъбираеми /безнадеждни/, като размерът на неиздължената главница е над един милион лева към момента на влизане на закона в сила.

Чл.2.(1) В срок от 30 дни след влизането на закона в сила ръководствата на Търговски банки, квесторите на Търговски банки, поставени под особен надзор, синдиците на Търговски банки, обявени в несъстоятелност и ръководството на Държавна спестовна каса да представят в БНБ следната информация за кредитите на лицата по чл.1 от настоящия закон:

1. Сумата на неиздължения кредит или неиздължения остатък от кредита, както и сумата на начислените лихви.
2. Обезпеченията и гаранциите, срещу които по договора за заем е отпуснат кредита или събраните данни за платежеспособността на длъжника.
3. Предприетите действия за събиране на вземанията по кредита, каква част от кредита е била възстановена, доколко обезпеченията са се оказали реално съществуващи или данните за платежеспособността на длъжника са били верни.
4. Причините поради които заемът или част от него са останали невъзстановени.
5. Каква отговорност е потърсена от неизправния длъжник и от лицата виновни за невъзстановяване на кредита.

(2) Към сведенията се прилагат копия от договорите за банков кредит, респективно от договорите или документите, с които е гарантиран заема.

Чл.3.(1) Управление "Банков надзор" към БНБ въз основа на сведенията по чл.2 и данни от собствени проверки в срок 40 дни от получаване на сведенията изготвя списък на лицата по чл.1

(2) В срок от 50 дни от влизане на закона БНБ публикува в "Държавен вестник" специален бюлетин, в който се посочват:

- длъжниците по смисъла на този закон;
- банките или ДСК отпуснали кредитите;
- сумата на несъбираемия кредит и начислените лихви;
- датата на получаване на кредита.

Чл.4. В шестмесечен срок от публикацията в ДВ Главният прокурор представя пред Висшия съдебен съвет информация, в която съобщава за резултатите от проверките направени за всеки от публикуваните случаи като посочва::

1. Образуваните предварителни производства,
2. прекратените преписки и основанията за това.

Чл.5.(1) Висшият съдебен съвет разглежда информацията на Главния прокурор на отделно заседание, в което са поканени да вземат участие Управителят на БНБ и Началникът на управление "Банков надзор".

(2)Резултатите от проверката и от решението на ВСС се публикуват.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.6 Длъжностно лице в Търговска банка или ДСК, което не изпълни задълженията си по този закон, или ги изпълни не в установения срок,-/*- се наказва с глоба до един милион лева, ако деянието не съставлява престъпление.

Чл.7. Актовете за констатираните нарушения по чл.6 се съставят от упълномощените от

Какво трябва да знаем за кредитните милионери преди огласяване на досиетата им

Написано от Христо Христов
Вторник, 16 Април 2013 09:05

подуправителя ръководещ управление "Банков надзор" лица, а наказателните постановления се издават от него.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

& Несъбираеми /безнадеждни/ кредити по смисъла на този закон са кредитите, когато е налице едно от следните условия:

1. длъжникът е обявен в несъстоятелност;
2. длъжникът е в процес на ликвидация и съществува риск да останат неудовлетворени кредитори
3. по кредита, включително по други вземания на банката от този длъжник, са натрупани просрочени суми със забава повече от 90 дни.

ВНОСИТЕЛ:

АЛЕКСАНДЪР КАРАКАЧАНОВ

Забележка: Законът за отмяна на банковата тайна за лица с несъбираеми кредити и някои данни, свързани с кредитните милионери са ползвани от блога на Александър Каракачанов (karakachanov.eu).